

'KRITIEK OP EUROPA? STEM DAN ÉCHT PROGRESSIEF'

Hilde Reiding

De PPR bestond in 1979 ruim tien jaar, maar had de partij een visie op Europa? Op 7 juni 1979 vonden in Nederland de eerste rechtstreekse verkiezingen plaats voor het Europees Parlement. De lidstaten van de Europese Gemeenschap (EG) hadden daartoe besloten na een periode waarin de taken van het Europees Parlement waren uitgevoerd door afgevaardigden van de nationale parlementen.

Ter voorbereiding van haar verkiezingsdeelname organiseerde de PPR op 21 april 1979 in Nijmegen een 'Europa-kongres'. Leden discussieerden aan de hand van 'negen discussiestellingen over de Europese Negen' over Europese beleidsthema's, het democratisch gehalte van de Gemeenschap en de rol die de PPR in het Europees Parlement zou kunnen spelen.¹ Ook werden het definitieve programma en de definitieve kandidatenlijst hier vastgesteld.² Vijf maanden eerder was Tweede Kamerlid Leo Jansen met 322 van de 462 stemmen al verkozen tot Europees lijsttrekker.³

Tot verdriet van de kleine partijen was de kiesdrempel voor het behalen van een Europese zetel veel hoger dan voor de Tweede Kamer.⁴ Jansen gaf de PPR echter een redelijke kans de drempel van 4 procent van de stemmen te halen. De zelfverzekerde presentatie van de partijleiding kon echter het ongemak dat binnen de partij bestond rond de Europese verkiezingen niet geheel verhullen. Op de achtergrond speelden belangrijke inhoudelijke en strategische dilemma's.

De grondslagen van de bestaande Gemeenschap en het Europese beleid waren volstrekt niet in lijn met de PPR-idealen. Weliswaar had de PPR in de Kamer vóór het houden van directe Europese verkiezingen gestemd, maar binnen de partij bestonden twijfels of de PPR wel moest deelnemen.⁵ Meedoen betekende 'springen in een al rijdende trein die een totaal andere richting heeft dan wij voorstaan; aan de andere kant moeten wij de wissels omzetten', zo verwoordde een intern verslag de tweestrijd treffend.⁶ En als de partij zich in de verkiezingsstrijd zou werpen, was de volgende vraag: hoe dan? Met een eigen lijst of – ter vergroting van de kans op een zetel – in samenwerking met bijvoorbeeld PvdA of PSP?⁷

De PPR besloot al spoedig tot verkiezingsdeelname. Een poging om gezamenlijk met de PvdA de verkiezingen in te gaan mislukte echter, en PSP-avances wees de PPR zelf af, waardoor de partij uiteindelijk zelfstandig deelnam.⁸ Centraal in de campagne stond de boodschap dat het anders moest in Europa. De kiezer moest aan het verstand gebracht worden dat de grote partijen geen verandering zouden brengen, vandaar de campagneleus 'Leo Jansen *moet* naar Straatsburg', en de regelmatig terugkerende oproep 'Kritiek op Europa? Stem dan écht progressief'.⁹

Wat er zoal moest veranderen maakte het verkiezingsprogramma duidelijk. Hierin pleitte de PPR ervoor afscheid te nemen van het centralisme, de schaalvergroting en het uitgangspunt van 'vrije, ondernemingsgewijze productie'. In plaats daarvan moest worden gestreefd naar een democratische 'federatie van regio's' met als uitgangspunten voor beleid: het principe van selectieve economische ontwikkeling, democratisering van het economisch leven, een eerlijke verdeling van welvaart in Europa en de wereld, en bescherming en behoud van natuur en milieu. Belangrijk vond de PPR ook dat de EG een 'aktieve vredespolitiek' zou nastreven; het ontstaan van een Europese kernmacht moest worden uitgesloten.¹⁰

De hoop om een bijdrage te kunnen leveren aan het verzetten van de Europese wissels vervloog echter al snel. Bij de verkiezingen gingen alle 25 Nederlandse zetels in het Europees Parlement naar de vier grootste partijen: CDA, PvdA, VVD en D66. Ondanks de nodige campagne-inspanningen bleef de PPR, evenals de andere kleine partijen, met lege handen achter. Pas bij de Europese verkiezingen van 1984 werd via een electorale alliantie met CPN, PSP en een voor de gelegenheid opgerichte Groene Partij Nederland (GPN) onder de naam Groen Progressief Akkoord een zetel in het Europees Parlement verkregen.¹¹ Een bundeling van krachten betekende dus een beter resultaat.